

*Любенко О.І. - к.с.-г.н., доцент
Любенко В.О. – здобувач четвертого року навчання
біолого-технологічного факультету
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
Херсон*

ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ ПТАХІВНИЦТВА

Птахівництво є однією з економічно привабливих та перспективних напрямів тваринництва, основною продукцією птахівництва є м'ясо птиці та яйця. Перевага за видовим складом у птахівництві віддається утриманню курей. Так, частка курей і півнів за підсумками минулого року становила майже 92 %, гусей - 2,6 %, качок - 4,9 %, індиків - менше одного відсотка. М'ясо птиці є дієтичним та більш дешевим порівняно з іншими білковими продуктами. Внутрішній ринок м'яса є не достатньо насиченим. Рекомендована Міністерством охорони здоров'я річна норми споживання м'яса однією особою має бути 80 кг, проте фактично становить 54 кг. Внутрішній ринок неповністю насичений м'ясною продукцією, а тому цей напрям аграрного бізнесу не втрачатиме своєї привабливості у ближчій перспективі. Про це свідчать останні тенденції ринку продукції птахівництва.

У 2023 році обсяг експорту продукції птахівництва до Євросоюзу зріс у загальному обсязі споживання м'яса птиці та яєць з українського експорту його частка складає лише 1,6% та 0,8% відповідно, але це майже не впливає на європейський ринок птахівництва [4].

Це фактично призвело до зростання кількості споживачів у європейських країнах на 6 мільйонів у 2022 році. Вони, власне, споживають додаткові обсяги українського експорту, що вирівнює ринкові баланси до рівня, який існував до повного відкриття торгівлі. Питання обсягів експорту продукції птахівництва викликало невдоволення європейських виробників ще з моменту початку дії Угоди про вільну торгівлю між Україною та Європейським Союзом, оскільки обсяги квот були значно меншими, ніж обсяги продукції, яка експортувалася протягом останніх

двох років. За оцінкою Союзу птахівників України, за минулий рік Україна наростила експорт продукції птахівництва до країн ЄС - як м'яса, так і яєць. Експорт м'яса птиці до країн ЄС у 2023 році зріс на 23% порівняно з 2022 роком і становив 171 тис. т. Експорт яєць і яєчних продуктів збільшився вдвічі та становив 39,6 тис. Загальне виробництво яєць у 2022 році скоротилось на 20%, порівняно з 2021 р. У 2022 році компанія «Овостар Юніон», яка є одним з провідних виробників яєць та яєчних продуктів в Україні, зменшила виробництво курячих яєць у шкаралупі на 9% порівняно з минулим роком. Війна та окупація території України призвели до змін у структурі птахівництва.

У ряді областей (Чернігівській, Сумській, Херсонській, Донецькій, Запорізькій, Харківській, Луганській) не тільки було втрачено багато птахоферм, але й скоротилися потужності тих, що залишилися. Філія «Чорнобаївська» «Агрохолдингу Авангард була одним з найбільших виробників яєць в Україні, проте загибель близько 4 мільйонів курей-несучок та втрати на окупованих територіях призвели до скорочення потужностей. Аналогічна ситуація й у інших виробників яєць, таких як птахофабрика «Фенікс», «Маріупольська птахофабрика», «Куйбишевська птахофабрика», «Татіс» та інші.

Незважаючи на певні тенденції ринку м'яса птиці та яєць, існують також ряд стримуючих факторів його розвитку. Здебільшого це стосується воєнного стану в Україні, зростання виробничих витрат, навіть за сучасних технологій вирощування птиці важко досягти бажаного економічного ефекту. Так, у птахівництві витрати галузі залежать від витрат на корми, які в свою чергу залежать від цін на зерно, білково-вітамінні та мінеральні добавки [2]. У структурі витрат корми займають до 75 %. До того ж, на сукупні витрати впливає зростання заробітної плати, подорожчання енергоресурсів, ветеринарних препаратів тощо. На внутрішньому ринку м'яса загострюється конкуренція, споживачі віддають перевагу дешевій та якісній продукції, поряд із м'ясом птиці знаходять споживачів свинина, яловичина та менш поширені баранина і конина. За річного фонду споживання м'яса на рівні 2,5–2,6 млн т на одну особу в середньому припадає 54–55 кг м'яса. З цього обсягу

поки що частка м'яса птиці становить 44 %. Проте споживання інших видів м'яса теж значне. Зокрема свинини - 39 %, яловичини - 15 %, іншого м'яса - 2 %.

У січні 2024 року середня споживча ціна на курячу тушку впала на 0,4% – до 89,92 грн./кг проти 90,25 грн./кг у грудні 2023 року. У порівнянні з січнем 2023 року куряча тушка подорожчала на 9,1% – з 82,45 грн./кг. Середня споживча ціна курячого філе у січні також знизилася на 0,6% – до 159,8 грн./кг проти 160,74 грн./кг у грудні 2023 року. У порівнянні з січнем минулого року середня споживча ціна філе зросла на 14,4% – зі 139,65 грн./кг.

Стримує насичення ринку м'яса птиці невисока його закупівельна ціна. М'ясо птиці у кінці жовтня-листопаді закуповували по 18,4 тис. грн/т проти 17,8 тис. грн роком раніше. Підвищення закупівельних цін стримує невисока купівельна спроможність населення та конкуренція з боку інших видів м'яса. За підсумками минулого року середньомісячна заробітна плата в Україні становила 3,0 тис. грн. Понад дві третини доходів населення спрямовуються на придбання продуктів харчування. Галузь птахівництва має вагому значення для розвитку агросектору економіки країни та забезпечення продовольчої безпеки. Наразі птахівництво єдине серед усіх галузей сільського господарства позбавлене будь-яких податкових пільг, тобто позбавлене інвестиційної привабливості [1].

Для нарощування загального виробництва м'ясної продукції потрібні інвестиції у розмірі \$1,3 млрд. Водночас головний розрахунок йде на збільшення обсягів експорту, а щодо м'яса птиці, то пріоритетним є розвиток експортного напрямку до країн Близького Сходу. В асоціації «Союз птахівників України» вважають, що Україна, як виробник продукції птахівництва, має значний експортний потенціал, який після закінчення воєнних дій за виваженої державної політики щодо галузі та сприяння розширенню доступу до зовнішніх ринків здатен суттєво збільшити обсяги зовнішньої торгівлі.

За словами виконавчого директора асоціації «Союз птахівників України» Сергія Карпенка, для збільшення виробництва м'яса птиці на 150% і яєць вдвічі за 10 років Україна має всі передумови, однак на ці стратегічні плани матиме вплив низка факторів. Із головних потрібно виділити закінчення воєнних дій, відновлення

внутрішнього споживання та нарощування експортного потенціалу. Для досягнення намічених планів, відповідно до стратегії, в Україні мають бути збудовані сучасні птахофабрики та охолоджувальні склади. Нинішня ситуація в птахівництві не сприяє збільшенню потужностей та нарощуванню виробництва, адже ціни на продукцію фактично прив'язані до купівельної спроможності населення, яка залишається низькою. При цьому постійне зростання собівартості виробництва призводить до значного зниження рентабельності. Результатом цього є зменшення обігових коштів, зниження конкурентоздатності на зовнішніх ринках, збитковість і скорочення обсягів виробництва.

Підприємства України з виробництва м'яса курчат-бройлерів будуть поступово нарощувати поголів'я для внутрішнього споживання залежно від рівня попиту. Щодо виробництва яєць, то цей ринок є досить чутливим та залежить як від експортних обсягів, так і від постачань на внутрішній ринок. Наразі в господарствах населення збільшується виробництво цієї продукції, тому, за прогнозами, до осені будемо мати непоганий рівень виробництва, що зробить ціни на яйця більш доступними. Однак під час осінньо-зимового періоду все залежатиме від ситуації з енергетикою, кормами та воєнними діями в регіонах України.

Література

1. Бізнес в птахівництві [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ibud.ua/> – Назва з екрану
2. Виробництво харчових яєць [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/> – Назва з екрану
3. Біологічні особливості птиці [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.e-reading.club/> – Назва з екрану
4. Наслідки повномасштабної війни для птахівництва: експерти розповіли коли очікувати на здешевлення продукції галузі [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.e-reading.club/> – Назва з екрану